

Kıyamete Kadar Kardeşiz-5

Nureddin Yıldız'ın Bolu'da tertip edilen konferansıdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Yeryüzünde ümmet-i Muhammed kalitesini koruyan kardeşler olarak yaşamaya mecburuz. Bunu kendi beğenimiz ya da seçimimiz olarak göremeyiz. Allah böyle istiyor ve bu şartlarda yaşamamıza Muhammed aleyhisselamın ümmetinde, Müslüman olarak yaşamak diyor. Kur'an-ı Kerim'in hiçbir yorumu gelemeyecek kadar açık talimatı budur:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ مُهَامًا بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا

“Muhammed, Allah'ın resulüdür. Onun yanında olanlar da kâfirlere karşı dik durur, kendi aralarında da merhametlidirler. Onları rükû eder ve secdeye giderken görürsün.” (Fetih suresi, 29. ayet)

Ayette görülüyor ki müminler ancak aralarında merhametli bir ortam oluşturduktan sonra rükû ve secde, yaptıkları işler arasına girer. Bu sebeple hiç tereddüt etmeksizin, yeryüzünde kelime-i tevhidi (lâilâhe illallâh Muhammedun Resûlullâh) söylemenin anlamını Âdem'in çocuğu, Muhammed'in ümmeti ve Allah'ın kulu olmak şeklinde zihinlere kaydetmelidir. İnsan için bundan başka bir 'ortak payda' esasında yoktur. Yöresel ve ailevî bağlar, şirketimize ait değerler söz konusu edilebilirse de yeryüzünün dört bir yanında her zaman geçerli olan yalnızca budur: Allah'ın kulu, Muhammed'in ümmeti, Âdem'in çocuğu olmak.

Bu üçlü parolayı ortak payda edinmedikçe zaten kelime-i tevhidin anlamı yerine gelmediği gibi Allah'ın Resûlü Muhammed aleyhisselam ile beraber olmanın da manası oturmaz. Âdem'in çocuğu olduğunu bilmek insanî ilişkilere standart getirir, ümmet bilinci dışımızdakilerden farklı ve önemli bir kitle olduğumuzu hatırlatır, Allah'ın kulu olmaksa kişi üzerinde kimsenin hükümrancılığı kabul etmeyip Allah'ın şeriatını yaşayış tarzı edinmek manasına gelir.

Yeryüzündeki her adımımız ve hatta bütün hareketsizliklerimiz dâhil tüm tavırlarımız bu üç kritere endekslidir. Böyle yaşamak olduğu kadar bu zihniyetle ölmek de müminin temennisidir. Sabit hâle getirilir, tavizsiz bir sistem yoluna konur ve toplum-devletin her aşamasında izleri görülebilir, aile ilişkilerimizden ticaret kaynaklarımıza kadar etkisini gösterirse o zaman mezhebimiz, tarikatımız, vakfımız, etnik kimliğimizin farklı oluşu insanlarla alakamızda hiçbir menfi etki oluşturmaz. Zira insanlarla bağ, bunlardan önce, Âdem'in çocuğu olmaktan Muhammed aleyhisselama ümmet olmaya ve en üstte de Allah'a kulluğa odaklanan üç temelde kurulmuştur.

Temelde bu minval üzere sağlamaştırılmış insan zihniyetinde artık istense bile mezhep-tarikat farklılıkları sorun oluşturmaktan uzaktır, değil mi ki o kişi İslam'dan 'daha değerli' bir İslam mezhebi tanımamaktadır. Muhammed aleyhisselamdan 'daha değerli' bir lideri de böyle birinin hiçbir zaman olmayacaktır. Ve Âdem'in çocuğu olduğu için, bağırsaklarında boşaltması gereken şeyler bulunduğunu daima bildiğinden kimseye kibirlenmemek en büyük ders diye gözü önünde hep durmaktadır.

Bu bakışla hayatı bilen ve okuyan kimse sözcülemi İmam-ı Azam'ın talebesi olmayı, bir okulun içindeki sınıflardan birinde bulunmak şeklinde anlar. Diğer sınıftaysa mesela İmam Şafiî'nin talebeleri vardır ve diğer sınıftakilerle aynı okulda bulduklarının, yalnızca öğretmenlerinin farklı olduğunun bilincindedirler. Anlayış bu minvalde olunca hem talebeler öğretmene hem öğretmenler talebeye rahmet sebebi hâline gelir. Onlar bir arada durduğu için de Allah'ın şeriatı ayakta durur. Şafiîlik büyümeyiz, İslam büyür. Şafiî çalıştıkça Allah'ın şeriatı güçlenir. Ebu Hanife gayret ettikçe şeriat-ı Muhammediye yaygınlaşır. İmam Malik'in varlığı İslam'ın erimesi ve içinin boşaltılması tehlikelerinin önünde daima settir.

Nitekim İmam Malik'in mezhebi, Avrupa'nın ortasına kadar ilerleyen ordunun askerlerinin mezhebiydi ve o askerler Avrupa'da İslam'ı yaşattılar. Ne zaman ki oradakiler ekollere ayrılmaya, fırkalar birbirine düşmeye ve İslam'ı ikinci plana atmaya başladılarsa Endülüs'ü de İslam'ı da kaybettiler. Bu hakikatli hadiseden İstanbul, Ankara, Diyarbakır ibret almazsa ve hiçbir şekilde Kurtuba'dan daha güçlü olmayan Trabzon ile Rize dersini çıkarmazsa Endülüs'ün düşmesine izin veren Allah'ın yıkılmasına izin vermeyeceği başka hiçbir yer yoktur.

Ümmet-i Muhammed, kardeşliklerini zedeleyenlere karşı önlem almazsa şunu bilmelidir ki Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, *"İslam şehirlerini kaybede ede sonunda Medine'de sıkışıp kalacak Medine'den başka İslam şehri kalmayacak"* diye ikaz etmiştir. Dolayısıyla bir kere ezan okundu diye İslam'ın sonsuza kadar bir şehirde kalabileceğini düşünmek mümkün değildir. Kurtuba'da 810 sene boyunca namaza çağrı yankılanmıştı ama sonunda ümmet olma şuuru yerine şu kralın, bu kabilenin Müslümanı olma bilinci yerleşince İslam unutulup gitti, Müslümanlar giyotinlerde kurban edildi ve kaçamayanlar denizde boğularak öldü. Endülüs'ü Avrupalı kâfirlerden önce Endülüs Müslümanları imha etmişti. Kurtuba'da iyi bir tüccar veya onun oğlu olmak *Âdem'in çocuğu* olduğunu unutturabiliyordu, İslam da böyle kimselerin kurtarıcısı olmaz.

Rabbimizden niyazımız bu ümmete ikinci defa Endülüs gibi bir faciayı yaşatmamasıdır ancak tam buna doğru hocalarımız, siyasîlerimiz, grup liderlerimiz, vakıf başkanlarımız koşturarak ilerlemektedir. Bu hâl meleklerin hoşuna gitmiyor, yaklaşan afeti görüyorlar. Yüzyıllar önce Endülüs'te de afet yaklaşırken dikkatleri tehlikenin üzerine çekecek isimler susmuştu, akıllar başlara anca giyotinlerin altına yatan Müslüman başlarını gördükten sonra geldi. Son Emevî halifesi başını elleri arasına almış ağlıyorken, annesinin yanaşıp ona, "oğlum, şimdi karı gibi ağlayacak yerde ümmet olduğunu bilseydin ne bizi hicrete zorlayacak ne de ağlayacaktın; bari ağlayıp karıların yüzünü karartma" demesi meşhurdur. İşte, ümmet olması gerekirken onlarca gruba bölünen bir topluluğun başına bunun gelmesi normaldir.

Allah, korunmak isteyenleri korur. Korunmak istemenin de lafla değil eylemle olabileceği malumdur. Yukarıda sözünü ettiğimiz doğrultuda yani Âdem'in çocuğu, Resûlullah'ın ümmetinden ve Allah'ın kulu olduğunu bilerek yaşayan bir zihin sahibinin farklı mezhepten oluşunun bu korunmayı baltalaması şöyle dursun, İslam'a ve Müslümanlar'a güç kazandıracığına hiç şüphe yoktur. Komisyonlara bölünüp projeyi iş tasnifiyle daha hızlı bitirebilme endişesinin adıdır mezhepler, zaten hepsinin şiarı İslam'dır. Aynı şekilde Müslümanlar'ın Nakşî, Halidî, Şazelî, Kadirî veya yüzlerce tarikat-ekol çeşidi olsa bunların hepsinin suyu İslam'a doğru akıp sonunda İslam'ın adı yüceltildikçe her tarikat bir zaviyeden tutarak İslam'ı güçlendiriyor demektir. Bölünen komisyonlarda iş bölümü yapılmış, bazıları gençlerle bazıları ihtiyarlarla ilgileniyordur. Esas bunlar bulunmayacak olsaydı her çeşit işin tek başlık-grup altında yürütülmesi zor olacaktı belki. Asıl sorun tarikatların varlığında değil, İslam'dan daha değerli zannedilen tarikatların varlığında –şüphesiz ki hiç kimse "İslam'dan daha değerli tarikat olur mu?" sorusunu geldiğimiz nokta itibarıyla herhâlde sormayacaktır, bu yalnızca kendimizi aldatmak olur.

Kars'tan Edirne'ye kadar Türkiye'den, hemen aşağıda Yemen'den, Çad'a kadar Mısır'dan bahsetmemiz yani vatanlara bölünmüş Müslüman coğrafyasından söz etmemiz, bundan İslam'ın zarar göreceği anlamına gelmez. Kâbe hepsinin çatısı olduktan, o vatanları put edinmeyip yalnızca kulluklarını yaşadıkları yerler bildikten sonra elbette herkes evine sahip olduğu gibi büyük bir ev hükümündeki ülkesine de sahip olacaktır; ancak Yemenli bir noktada Türkiyeli olanı imha planları yaparsa burada işin rengi değişir. Silahını kuşanıp diğer mümin üzerinde hain planlara girişen biri artık müminleri karşısına almış olur, Müslümanlar birbirlerinin ev mahremiyetine saygı gösterdikleri gibi vatan toprağı olan evlerine de saygılı olacaklardır. Bu gerçekleşmeyince Mekke, Medine ve İslam o müminlerin ortak gök kubbesi değildir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, huzuruna gelip iman eden müminlere bundan sonra sözgelimi Yemenli olduklarından söz açmamalarını söylememiştir. Uluslara bölünmüş olmak esaslı bir problem değildir müminler için, ulusları peygamberin yerine getirecek aşırılığa talip olmaktır problem. Şayet ırklarımızı Âdem'in çocukları olmamız şuuruyla beraber anlarsak elbette herkes kendi ırkını korumalı, bilmelidir. Yoksa Rabbimiz bunca ırkı bir hikmete binaen yaratmamış olurdu ki bu mümkün değildir. Madem belli bir ırk üzere yaratmıştır, koruruz ırkımızı; ama putumuz olarak değil, yaratılış tarzımız olarak. Tıpkı erkekliğimizi, kadınlığımızı ya da dedemizden kalan bahçelerimizi koruduğumuz gibi.

Şunu biliriz: Allah korusun, bir gün İslam'ımız olmazsa biz de ortada olmayız; ama biz olmasak da İslam olacaktır. Kaybedecek olan biziz ve İslam'ı kaybettiğimizde yok olan da sadece biz olacağız. Fakat Rabbimiz yeni bir nesli görevlendirerek gönderir -hem de bunlar önceleri İslam'ın en büyük düşmanı zannedilen bir millet olur- ve İslam'ın insan ihtiyacı bu kimselerle karşılaşır. Olan da kıyamet günü, kıymet bilmeyip nimete nankörlük eden önceki nesle olur.

Buradan anlaşılır ki İslam nimetini ve Müslüman kardeşliğini kaybetmemesi gereken bizizdir. Şimdiki kaosa, birbirine girmişliğe ve insanlığı utandıracak seviyesizliğe düşünce kaybedecek olan İslam değil sadece şimdiki Müslüman'dır.

*

Genel ayarlarını buraya kadar belirlediğimiz kardeşlik istikametimiz için bazı test konularından da bahsetmek mümkündür. Mekke'yi ne kadar gök kubbemiz olarak görüyoruz, kendi köyümüzü ne kadar; mesela hacca giderken aileme "orada ölürsem bedenimi oralarda bırakmayasınız ha, muhakkak beni getirip dedemin yanına gömün" der mi bir mümin? Müslüman, ecel onu Medine'de yakaladığında cesedinin "Araplar'ın yanında" kaldığını düşünebilir mi hiç?

Bu test konusuna verilecek cevap, birbirimize söylenirken ve sözlü temennilere geldiğinde Medine'ye gömülmenin keşke herkese nasip olacağı yönündedir de bunu ne kadar tatbik eder ve gerçekten dileriz, ayrı bir meseledir. Aslına bakılırsa burada konu Mekke-Medine'de gömül/me/mekle ilgili olmaktan ibaret değildir. Hacdan döndüğü için ve hac 'çok' uzayıp bir ayı buldu diye ülkesine döndüğü zaman havalimanında yere kapanıp toprağa secde edeninki de bu tavrın bir türevidir.

Hayatımızda bunun kadar ileri düzeyde yozlaşmış örnekler bulunmuyor belki ama uzantısı sayılabilecek tavırların görülüp görülmediğini de kontrole muhtacız. Efendimiz aleyhisselamın o soydan geldiğini bile bile bir insan hiç Araplar hakkında "pis Arap" ifadesini içine sindirebilir de kullanır mı? Ya da bir Arap nasıl olur da "hırsız Türk" diyebilir? Her ikisi için de neden böyle söylediğiyle ilgili kıyamet gününde sorgulanmak mukadder değil mi?

Diğer yandan içe sinmiş olarak ibadetlerle donanan birinin davranışları böyle mi olmalıydı, sorusu her işimizde daima üzerimizde bekleyen bir bulutun gölgesi gibidir. Sadaka veren mümin, bunu iki türlü yapar ki ikisi de iman karakteri hakkında ipuçlarını saklamaktadır: Ya vermese Allah'ın azabına uğrayacağı ve elinde kalan maldan da olacağı, malını böylece bir nevi sigortalatacağını düşünür ki burada sadakanın verildiği kişiye ondan kurtulmak istediğini belli eden bir düşünce vardır ya da karşısındakinden teşekkür dahi kesinlikle beklemezsiniz hatta onun sayesinde üzerindeki borçtan kurtulmuş olduğunu düşünerek muhatabına minnettar olur. Ayet-i kerime böyle sergilenen ihlası ashab-ı kiramin dilinden, "sizden teşekkür veya karşılık istemiyoruz" cümlesiyle bize nakletmiştir. Bu cümleyi sofrasındaki tek yemeğini isteyen kişiye düşünmeksizin hemen veren sahabe söylemiştir.

Başka bir test de kişinin mümin kardeşle konuşurken "tatlı söz sadakadır" hadis-i şerifini hatırlamasıdır. Narin konuşmayı tercih etmek, tebessümü cümlelerine yerleştirerek konuşmak müminler arasında ülfeti artırır, sevgiyi yayar. Hâl böyle olunca mesele sadece fakirlere sadaka vermekten ileri gider ve çok boyutlu bir hareket olur.

Yanlış iş yapanın hatasını bağışlamak onu kovuşturmaktan daha fazla hoşuna gidiyorsa bu da bir insan için oldukça iyi kıstaslardandır. A şahsı yanlış yapmış, gönül kırmıştır ve bu da prestij kaybettiği anlamına gelir. Benim onu bağışlamam, Allah için kardeş gördüğüm birini bağışlamam manasına gelir. Dolayısıyla o hatasına rağmen hatası unutulduğu ve affedildiği zaman, hafifleyen adeta affedicidir. Bu tıpkı bir haftadır ağzına lokma girmemiş bir yetim çocuk bulunduğu ona içirilen bir tas çorbanın, o yemeği ismarlayan için büyük bir şükür ve gözyaşı sebebi olması gibidir. Mümin kardeşini affedip ondan özür bile beklemeden kişinin tavrında böyle bir rahatlık ve mutluluk vardır.

Kab bin Malik radiyallahu anh Tebuk gazvesine katılmadığı için Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona toplumdan tecrit edilme cezası verdiğinde elli güne yakın süre boyunca hanımı ve amcası dâhil müminlerden kimseyle görüşmemiştir. Gördüğü bu şiddetli tavır karşısında kendini geri çeken ve bir dağ başına çekilerek herhâlde ölene kadar orada kalmayı tasarlayan Kab bin Malik hakkında, bir sabah namazın vaktinde o ve diğer iki kişinin affedildiğine dair ayet indi. Ashab-ı kiram o kadar sevindi ki sabah namazını kılar kılmaz kimi çarığına dahi giymeye fırsat bulamadan, kimi bineğini almadan Kab'ın yanına koştu ve Allah'ın onu affettiği müjdesini yetiştirdiler. Maksatları paylaşılacak sevinci ilk paylaşabilen olmaktı.

Bir bunu görelim, bir de hoşlanmadığı hocanın açığını yakalamak ve onu bir şekilde kâfir ilan edebilmek için uzun uzun mesai harcayanı görelim; aradaki farkı görelim. Hiç tereddütsüz ki mümin hatasından tövbe ettiği ya da karşısındakinin bağışlayabileceği bir düzeyde yanlış yaptığı zaman onun affedilmesi ve hatasının görülmemesi, mümini mutluluktan ağlatacak bir iş olmalıdır. Bir baba çocuğuyla küsmüşse ikisini barıştırabilmek için icabında hac planını bile erteleyebiliyor musun? Ramazanda gideceği umreyi böyle bir merhamet işi için sonraya bırakabiliyor, kendi kişisel düzeninden feragat edebiliyor musun?

Müminler birbirlerinin ancak kardeşi olabilir, başka hiçbir şey olamazlar. Allah'ın düsturu budur.

Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'inin aynı adlı suresinde 'asr'a yemin ederek insanın hüsrana uğrayıp yolunu kaybettiğini buyuruyor. Hemen ardından bunun istisnası olan kesimi haber veriyor: İman eden, salih amel işleyen, birbirine sabrı ve hakkı tavsiye edenler hariç. Namazda okuduğu bir kısa sure olmaktan ileri götürüp manasını damarlarında dolaştıracak kadar hazmeden müminler tarafından bu az sayıda ayetten oluşan sure tefekkürle sindirilmelidir. Bu dünyada oğluna bir kız bulup evlendireceği zamandan iş kurup ticarete atılacağı kararı verene kadar kritik dönemeçlerinde istişaresine başvurduğu bir mümin dostunun bulunması insan için önemli bir aşamadır. Danışılan mümin de bildiğini kısmadan ve abartmadan anlatıp "birbirine hakkı tavsiye eden müminler" zümresinden olmayı diler ve o da kazanır.

Yardımlaşma ve dayanışmanın deprem ve türlü afet anında olanını Kızılhaç dâhil bilinen bütün ilkyardım kuruluşları yapabiliyorlar. Hayatında namaz kılmamış ve peygamberinin Muhammed aleyhisselam olduğunu ikrar etmeyenler de enkaz altında kalmış insanları kurtarmak için seferber olabiliyorlar. Mümin farkı bundan daha ilerisini yapmak ve hem kolaylık hem zorluk zamanında hakkı tavsiye edip sabrı aşılacak fedakârlığında görülür. İcabında arkadaşının çocuğuyla ilgilenmek için kendi zamanından ve programından feda etmek de bu fedakârlığın parçasıdır.

Arada yaş farkının çokluğuna rağmen bir gençle ilgilenip suyuna gitmeyi, buluşup dertleşmeyi sırf Allah rızası için yapan ve onu zararlı alışkanlıklarından kurtarmayı amaçlayan, bunu yaparken de ikinci amaçlarla menfaat hesabı gütmeyen birinin kardeşlik uğruna yaptığı böyle bir işle ümmet-i Muhammed hâlâ nefes alıp veriyor demektir. Yardımlaşmanın, Kızılhaç'ın da yapabileceğinden ileri olanı ve ümmet olarak farkımızı yansıtan türü budur. Yoksa Kızılhaç görevlilerinin de yaptığını yapmak bizim de görevimizdir elbette ama Allah'a dünya hesabımızın hasılatı olarak sunacağımız işlerden değildir.

“İyilik ve takva konularında yardımlaşın” (Maide suresi, 2. ayet) buyruğunun müminlerin omuzlarına yüklediği kardeşlik vazifesi birçok şekilde tezahür edebilir, meydana konabilir.

*

Allah Teâlâ müminler arasındaki kardeşliğin gerçekleşebilmesini hüsn-i zannın müminler arasında aktif olmasına bağlamıştır. Diğer mümin hakkında su-i zan yasaklanmış ve kötü düşünmenin, yanlış zannın “gerçeği değiştirmeyeceği” vurgulanmıştır. Hüsn-i zan, negatif bir görüntü sergilemedikçe bir mümin hakkındaki kanaatin pozitif olmasıdır. Sözelimi üç gündür meyhanede görülen birinin ‘kötü’ olduğuna hükmedilebilir. Hırsızlık yaptığı söylenen biri hakkında söylentiler boyutundan karar verip hüküm koymak değil hırsızlığını görerek ya da hırsızlığı zaptedilirse karara varmak gerekir.

Bir mümine ‘mezhepsiz’, ‘Haricî’, ‘Mutezilî’ olduğu ithamı vurulursa buna inanmak, böyle bir ithama kani olmak için hemen dört elle konuya sarılmamalıdır çünkü diğer müminler hakkında hüsn-i zan beslemek bunu gerektirir.

Fakat mesela böyle birinin Osman bin Affan’a dil uzattığı görülmüş, bizzat duyulmuşsa işin rengi değişir. O zaman dur! Hüsn-i zan orada biter. Bunun haricinde, ‘dediler ki’ seviyesinde şahit olunan bir duyumla kanaate varmak, düşünce beslemek müminin düşmeyeceği düzeylerdendir. Kimsenin içinden geçtiği söylenen-düşünülen bir kanaat, onun hakkındaki hüsn-i zannımızı gidermeye yetemez. Kendi dilinden-kaleminden-eyleminden dökülen bir ispat ile Osman bin Affan’ı sevmediği, Ali bin ebi Talib’e muhabbet beslemediği, Aişe binti ebi Bekir’e hayranlık duymadığı görülen kişinin durumuysa tabii ki söylenti seviyesinde olmaktan başka bir hâl alır.

Normal şartlarda ve günlük hayatın akışında, diğer mümin hakkında insanın kalbinde su-i zan yani kötülüğü çağrıştıran düşünceler bulunması mümin olmakla çelişen durumlardandır. Böyle bir çelişki de Allah’ın razı olacağı işlerden olamaz. Bu aynı zamanda kişinin kendi kalitesini ölçebilmesine de imkân veren kıstaslardandır: Müminler hakkında hüsn-i zan besleme konusunda ne durumdasın? Camiye girdiğimizde namaz kılan yüz kişi görsek, her birinin diğer yüz kişi için düşündüğünün iyi olması gerektiğiyle bunun somut örneğini verebiliriz. Camide bile hüsn-i zannın yürekleri ısıtamadığı bir ortamda zaten müminlik ve kardeşlik adına uzun boylu nutuk atmanın gereği kalmamış demektir.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.